

Prima instanță: Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău (jud. Gh.Mîțu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, A. Pahopol, M. Moraru)

DECIZIE

08 iunie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Judecători:

Tatiana Vieru

Valentina Clevadi

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Oleg Sternioală

examinînd recursurile declarate de Societatea pe Acțiuni „Moldovagaz” și de Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” împotriva deciziei din 04 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău,

adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea pe Acțiuni „Moldovagaz” împotriva Societății pe Acțiuni „Termoelectrica” privind încasarea penalității, dobînzii de întîrziere și a cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă :

La data de 22 august 2014, SA „Moldovagaz” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva SA „Termoelectrica” solicitînd inițial încasarea de la pîrît în beneficiul său a penalității în sumă de 1691632,90 lei, a dobînzii de întîrziere în sumă de 3547994,25 lei pentru neachitarea în termen a gazelor furnizate în perioada ianuarie-martie 2014, precum și a taxei de stat în mărime de 50000 lei.

În motivarea acțiunii s-a invocat că în baza contractului nr.601 din 31 decembrie 2012, încheiat între SA „Moldovagaz” și SA „CET-1”, pe parcursul lunilor ianuarie-martie 2014, pîrîtilui i-au fost livrate gaze naturale în volumele indicate în contract în sumă de 92163190,53 lei, achitățile nefiind efectuate conform clauzelor stipulate în contractul nr.601.

Prin încheierea din 30 octombrie 2014 a judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău s-a admis cererea SA „Moldovagaz” cu privire la înlocuirea părților în proces și s-a înlocuit în proces SA „CET-1” cu succesorul în drepturi SA „CET- 2”.

La data de 30 octombrie 2014, SA „Moldovagaz” a depus o cerere privind modificarea cuantumului acțiunii, prin recalcularea penalității și dobînzii de întîrziere pînă la data de 22 octombrie 2014, solicitînd încasarea de la pîrît a penalității în mărime de 2191023,12 lei și a dobînzii de întîrziere în mărime de 5314981,87 lei, pentru neachitarea în timp a gazelor naturale, utilizate de către SA „CET 1” în baza contractului nr.601 din 31 decembrie 2012, precum și a taxei de stat în sumă de 50000 lei.

La data de 26 noiembrie 2014, SA „Moldovagaz” a înaintat o cerere privind la

majorarea cuantumului acțiunii, prin recalcularea penalității și a dobânzii de întârziere pînă data de 25 noiembrie 2014, solicitînd încasarea suplimentară de la SA „CET-2”, ca succesori de drepturi a SA „CET-1”, în urma reorganizării prin absorbire, a penalității în mărime 1021780,35 lei și a dobânzii de întârziere în mărime de 2478633,83 lei.

La data de 04 februarie 2015, SA „Moldovagaz” a depus o cerere de modificare și concretizare a cerințelor din acțiune, solicitînd încasarea de la „CET-2” ca succesori de drept a SA „CET-1”, în urma reorganizării prin absorbire, a penalității în sumă de 2142884,10 lei, a dobânzii de întârziere în mărime de 5314981,89 lei și a taxei de stat în sumă de 50000 lei.

Prin hotărîrea din 14 mai 2015 a judecătorei Rîșcani mun. Chișinău, s-a admis parțial acțiunea înaintată de SA „Moldovagaz” și s-a încasat de la SA „CET-2” în beneficiul SA „Moldovagaz” penalitatea în sumă de 1071442,05 lei și a taxei de stat în mărime de 32143,26 lei. În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

Prin decizia din 04 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău s-au respins apelurile depuse de SA „Moldovagaz” și de SA „Centrala Electrică cu Termoficare nr. 2” și s-a menținut hotărîrea primei instanțe.

La data de 23 decembrie 2015, SA „Moldovagaz” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd casarea parțială a hotărîrilor instanțelor judecătorești în partea respingerii acțiunii și în partea dată de a fi pronunțată o nouă hotărîre de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului s-a invocat că atît prima instanță, cît și instanța de apel au dat o apreciere eronată situațiilor de fapt și temeiurilor de drept ale cauzei, care și au dus la adoptarea unei hotărîri eronate în partea micșorării neîntemeiate a penalităților, precum și în partea respingerii pretențiilor privind încasarea dobânzii de întârziere solicitate în acțiune.

Susține că, lipsa surselor bănești la debitor necesare pentru achitarea datoriei rezultate din obligațiile pecuniare, nu pot servi drept temei pentru eliberarea de la achitarea dobânzii de întârziere, specificînd că această urmează a fi încasată de la data punerii debitorului în întârziere.

Remarcă că, practica judiciară reiterează că dobînda de întârziere urmează a fi încasată de drept, chiar dacă nu a fost stabilită prin contract și trebuie să întrunească condițiile, după cum urmează: obligația debitorului să conștie în plata unei sume de bani, să fie lichidă și exigibilă.

Afirmă că, instanțele ierarhic inferioare au constatat că pentru o singură încălcare nu pot fi aplicate două sancțiuni, însă, modalitățile de încasare a prejudiciului pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor sunt încasarea penalității de întârziere și încasarea dobânzii de întârziere.

Opinează că instanțele ierarhic inferioare, la examinarea cauzei, privind încasarea dobânzii de întârziere, nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii și au dat o interpretare eronată a normelor de drept material.

La data de 26 ianuarie 2016, SA „Termoelectrica” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd casarea hotărîrilor instanțelor judecătorești în partea admiterii pretențiilor din acțiune și pronunțarea în partea dată a unei noi hotărîri de respingere a acțiunii.

Susține că, instanțele judecătorești au interpretat eronat Legea și nu au aplicat

Legea care trebuia a fi aplicată.

Consideră că, nu i se poate imputa în totalitate faptul neachitării plăților pentru consumul de gaze naturale, iar în cazul dat urmau a fi aplicate corespunzător dispozițiile art. 602 alin. (1) și art. 624 alin. (5) Cod civil, în cazul dat lipsind vinovăția sa în neexecutare. Or, rezultând din faptul că întreprinderile care activează în sectorul energetic se află în interconexiune existând legături de lanț, neachitarea de către una dintre ele a plăților pentru anumite servicii sau marfa le pune în imposibilitate pe celelalte să-și execute obligațiile față de alți furnizori din sistem. Astfel, SA „Moldovagaz” furnizează gaze naturale către SA „Termoelectrica”, care la rândul său furnizează energie electrică și termică către consumatori.

Indică că, această situație este generată și de neajustarea în termen a tarifelor la serviciile prestate de recurentă, astfel încât prin această omisiune nu sunt acoperite integral cheltuielile întreprinderii, situație ce-i agravează și mai mult starea financiar-economică.

Susține că, în prezent, „Termoelectrica” SA a stins integral datoria pentru care a fost calculată penalitatea adjudecată prin hotărârile judecătorești contestate, astfel încât este cert că aceasta depășește deja suma datoriei, fiind și excesivă în condițiile curente în care se află Republica Moldova, inclusiv prin prisma la aceea că penalitatea a cărei încasare este solicitată de SA „Moldovagaz” nu are o acoperire în raport cu obligațiile consumatorilor față de recurentă.

Accentuează că, „Termoelectrica” SA este o întreprindere de menire socială strategică, 100% din acțiunile căreia aparțin statului. Situația financiară precară a fost constatată și de Parlamentul R. Moldova prin Legea nr. 188 din 28 septembrie 2014, Legea nr. 148 din 30 iulie 2015 privind ratificarea Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării Proiectului de îmbunătățire a eficienței sectorului de alimentare centralizată cu energie termică, cât și de Guvernul R. Moldova prin hotărârea acestuia nr.983 din 22 decembrie 2011.

Specifică că, întârzierea în achitarea datoriei pentru consumul de gaze naturale s-a datorat imposibilității acumulării sumelor datorate de la consumatori pentru perioada în care actul normativ nominalizat oferă acestora o amânare/eșalonare a achitărilor pentru serviciile prestate de „Termoelectrica” SA.

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Curtea de Apel Chișinău a adoptat decizia contestată la data de 04 noiembrie 2015, iar la data de 17 noiembrie 2015 a fost expediată în adresa participanților la proces, conform scrisorii de însoțire (Vol. II, f.d.67), însă date despre recepționarea acesteia lipsesc.

La data de 23 decembrie 2015, SA „Moldovagaz” a declarat recurs împotriva deciziei din 04 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, ceea ce denotă că recursul este în termen.

Concomitent, Colegiul reține că în lipsa confirmărilor ce ar atesta recepționarea deciziei din 04 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău de către SA „Termoelectrica”, consideră că recursul declarat de SA „Termoelectrica” la data de 26 ianuarie 2016, este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 06 aprilie 2016 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursurile admisibile și a decis examinarea acestora în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va respinge recursul declarat de SA „Moldovagaz” și va admite recursul declarat de SA „Termoelectrica” și va casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și va pronunța o nouă hotărâre de respingere a cerințelor înaintate, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Conform art. 512 Cod civil, (1) În virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face. (2) Obligația poate fi pură și simplă sau afectată de modalități. (3) Prestația trebuie să fie posibilă și determinată sau determinabilă, să nu contravină legii, ordinii publice și bunelor moravuri.

Conform art. 514 Cod civil, Obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Conform art. 572 Cod civil, (1) Temeiul executării rezidă în existența unei obligații. (2) Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

În conformitate cu art. 118 alin.(1) Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel, iar conform art. 130 alin. (1)-(3) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.

Atât instanța de apel, cât și prima instanță, fiind investite cu judecarea pricinii în speță, rezultând din temeiurile și obiectul acțiunii, incorect au concluzionat asupra temeiniciei cerinței înaintate în partea încasării penalității de întârziere în mărime de 1071442, 05 lei și a cheltuielilor de judecată în mărime de 32143, 26 lei.

Concomitent, Colegiul remarcă că instanțele ierarhic inferioare corect au decis asupra respingerii cerinței cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, doar că legea invocată nu este aplicabilă speței, iar normele aplicate au fost interpretate eronat.

Din materialele cauzei rezultă că la data de 31 decembrie 2012 între SA „Moldovagaz”, ca furnizor și SA „CET-1”, ca consumator, a fost încheiat contractul nr. 601 de furnizare a gazelor naturale consumatorului noncasnic în anul 2013, obiectul fiind furnizarea gazelor naturale la locul de consum precum și reglementarea raporturilor dintre furnizor și consumator privind furnizarea, condițiile de utilizare, evidență și plata gazelor naturale (Vol.I. f.d.16-22).

Conform pct.3.3. al contractului încheiat, s-a convenit că plata costului gazelor naturale furnizate se efectuează în lei, prin transfer bancar pe contul curent a furnizorului pentru livrarea reală a gazelor, determinată conform datelor echipamentului de măsurarea a gazelor, în prima jumătate a lunii curente-nu mai târziu de data de 16, iar pentru volumul de gaze furnizat în a doua jumătate a lunii, determinat conform datelor echipamentului de măsurare a gazelor-nu mai târziu de data limită indicată în factura de plată a contravalorii gazelor naturale consumate, cu perfectarea actului de primire-predare a gazelor și a facturii fiscale. Plata se consideră efectuată la data încasării mijloacelor bănești pe contul curent al furnizorului (Vol.I, f.d.18).

Tot aici, este de menționat că pct. 3.6 al aceluiași contract prevede că în caz de neachitare pînă la data limită indicată în factură a contravalorii gazelor naturale consumate, furnizorul este în drept să calculeze și să expună spre plată consumatorului o penalitate, conform legislației, echivalentă ratei de refinanțare stabilită de Banca Națională a Moldovei, valabilă în perioada efectuării calcului, la suma datorată și pentru fiecare zi de întârziere în corespundere cu prezentul contract (Vol.I, f.d.18).

Colegiul reține că prin Acordul Adițional nr.1 din 31 decembrie 2013 la contractul nr.601 din 31 decembrie 2012 de furnizare a gazelor naturale consumatorului noncasnic în anul 2013, încheiat între SA „Moldovagaz” și SA „CET-1”, s-a prelungit acțiunea contractului nr.601 din 31 decembrie 2012 pînă la data de 30 iunie 2014 (Vol.I, f.d.14).

Prin Acordul Adițional nr.2 din 30 iunie 2014 la contractul nr.601 din 31 decembrie 2012 de furnizare a gazelor naturale consumatorului noncasnic în anul 2013, încheiat între SA „Moldovagaz” și SA „CET-1”, s-a prelungit acțiunea contractului nr.601 din 31 decembrie 2012 pînă la data de 31 decembrie 2014 (Vol.I, f.d.15).

Materialele pricinii relevă că în baza contractului menționat supra și Acordurile Adiționale a acestuia, pîrîtului i-au fost livrate gaze naturale în volumul indicat în sumă totală de 92163190, 53 lei.

În acest sens, Colegiul precizează că în baza facturii fiscale din 31 ianuarie 2014, se atestă că pentru luna ianuarie 2014 au fost livrate gaze naturale în volum de 9850930 m³ la suma de 55716466,04 lei (Vol.I, f.d.11).

Conform bonului de control eliberat de SA „Moldovagaz” rezultă că SA „CET-1” urma să efectueze achitarea pentru gazele livrate în ianuarie 2014 pînă la data de 15 februarie 2014 (Vol. I, f.d.159).

Din Actul de primire-predare din 31 ianuarie 2014 a gazelor naturale livrate în ianuarie 2014, rezultă că consumatorului, la caz SA „CET-1”, i-au fost livrate gaze naturale în volum de 9850930 m³ (Vol.I, f.d.160).

Conform facturii fiscale din 28 februarie 2014, se confirmă că pentru luna

februarie 2014 au fost livrate gaze naturale în volum de 9581797 m³ la suma de 54194260, 56 lei (Vol.I, f.d.10).

Conform bonului de control eliberat de SA „Moldovagaz” rezultă că SA „CET-1” urma să efectueze achitarea pentru gazele livrate în februarie 2014 pînă la data de 15 martie 2014 (Vol. I, f.d.162).

Din Actul de primire-predare din 28 februarie 2014 a gazelor naturale livrate în februarie 2014, rezultă că SA „CET-1” i-au fost livrate gaze naturale în volum de 9581797 m³ (Vol.I, f.d.163).

Factura fiscală din 31 martie 2014 denotă că pentru luna martie 2014 au fost livrate gaze naturale în volum de 4429632 m³ la suma de 25053821, 41 lei (Vol.I, f.d.9).

Conform bonului de control eliberat de SA „Moldovagaz” rezultă că SA „CET-1” urma să efectueze achitarea pentru gazele livrate în martie 2014 pînă la data de 15 aprilie 2014 (Vol. I, f.d.165).

Din Actul de primire-predare din 31 martie 2014 a gazelor naturale livrate în martie 2014, rezultă că SA „CET-1” i-au fost livrate gaze naturale în volum de 4429632 m³ (Vol.I, f.d.166).

La acest capitol, Colegiul remarcă că SA „CET-2”, succesorul SA „CET-2”, nu neagă faptul consumului a gazelor naturale în volumul indicat, ceea ce se confirmă și din poziția expusă în referința la cererea de chemare în judecată (Vol.I, f.d.41).

Astfel, SA „Moldovagaz”, prin cererea de chemare în judecată cu concretizările ulterioare, solicită încasarea din contul pîrîtului a penalității pentru perioada 24 februarie 2014-22 octombrie 2014, în mărime de 2142884,10 lei, a dobînzii de întîrziere în mărime de 5314981, 89 lei și taxa de stat în mărime de 50000 lei.

Prin hotărîrea din 14 mai 2015 a judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău s-a admis acțiunea parțial, iar cuantumul penalității a fost redus cu 50 % și s-a dispus încasarea penalității în mărime de 1071442, 05 lei. Totodată, s-au încasat și cheltuielile de judecată cu titlu de taxă de stat în mărime de 32143 lei. Cerința cu privire la încasarea dobînzii de întîrziere a fost respinsă (Vol. I, f.d.190, 192-195).

Prin decizia din 04 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău s-au respins apelurile depuse de SA „Moldovagaz” și de SA „Centrala Electrică cu Termoficare nr. 2” și s-a menținut hotărîrea primei instanțe (Vol. II, f.d.61-67).

În contextul dat, Colegiul menționează că instanțele ierarhic inferioare constatînd că penalitatea ar fi disproporționat de mare și în consecință micșorînd-o cu 50%, nu au luat în considerare și faptul că însăși aflarea recurentului SA „Termoelectrica” în întîrziere ține de interconexiunea raporturilor întreprinderilor ce activează în sectorul energetic.

La acest capitol, Colegiul remarcă că aceste circumstanțe au fost constatate de instanțele ierarhic inferioare, doar că au constituit temei de micșorare a cuantumului penalității încasate.

În această ordine de idei, Colegiul reține că s-a constatat cu certitudine că SA „Moldovagaz” livra gaze naturale către SA „CET-1” și SA „CET-2”, iar acestea la rîndul lor livrau energie termică SA „Termocom” care în consecință o furnizau consumatorilor finali.

Conform pct. 2.2.8 al Hotărîrii Guvernului al RM nr. 983 din 22 decembrie 2001cu privire la restructurarea corporativă, instituțională și financiară a sistemului centralizat de alimentare cu energie termică din mun. Chișinău, SA „Termocom”, SA

„CET-1” și SA „CET-2” sînt principalele entități responsabile pentru alimentarea cu energie termică. Începînd cu anul 2010, aproximativ 76% din volumul necesar de energie termică al SA „Termocom” a fost achiziționat de la cele două centrale de cogenerare SA „CET-1” (13%) și SA „CET-2” (63%). Restul (24%) a fost produs de către cele 19 centrale termice ale SA „Termocom”.

Din pct. 2.4 al Hotărîrii Guvernului al RM nr. 983 din 22 decembrie 2001 cu privire la restructurarea corporativă, instituțională și financiară a sistemului centralizat de alimentare cu energie termică din mun. Chișinău, referitor la gazele naturale, rezultă că principalele întreprinderi din sector sînt SRL „Chișinău-Gaz” și SA „Moldovagaz”. Gazele naturale pentru SA „CET-1” și SA „CET-2”, precum și centralele termice ale SA „Termocom” sînt furnizate de SRL „Chișinău-Gaz”, fondator fiind SA „Moldovagaz”, unde SAD „Gazprom” din Federația Rusă este acționar majoritar. De asemenea, SRL „Chișinău-Gaz” furnizează gaze și proprietarilor privați de cazane individuale.

În contextul normelor precitate, Colegiul relevă că aceste societăți se află într-o interconexiune, inclusiv și cu consumatorii finali, iar achitățile, de asemenea, depind de executarea obligațiilor de către fiecare în parte.

Mai mult, Colegiul ia în considerare și faptul că rezultînd din prevederile pct. 10 Hotărîrii Guvernului al RM nr. 191 din 19 februarie 2002 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora, plata pentru încălzire pe parcursul sezonului rece trebuie să fie achitată totalmente în termen de pînă la 1 august al anului de gestiune. Pe parcursul sezonului de încălzire plata lunară minimă achitată de consumator pentru încălzire va constitui 40% din valoarea facturii lunare.

Colegiul reiterează că circumstanțele expuse denotă suplimentar că aflarea în întîrziere a SA „Termoelectrica” în achitarea plăților pentru serviciile furnizate nu este imputabilă acesteia, cînd în condițiile legii consumatorii finali beneficiază de facilități la termenul de efectuare a plăților lunare pentru sezonul de încălzire.

În această ordine de idei, Colegiul decelează că din bonurile de control eliberate pentru lunile ianuarie, februarie, martie 2014 de către SA „Moldovagaz” către SA „CET-1” se profilează că achitarea integrală de către SA „CET-1” pentru gazele naturale livrate urma a fi efectuată pînă la data de 15 a lunii următoare.

Prin urmare, pornind de la faptul că consumatorii finali beneficiau, în contextul prevederilor legale enunțate *supra*, de posibilitatea de a achita pe parcursul sezonului de încălzire doar 40% din valoarea facturii lunare, iar totalmente pînă la 01 august, pîrîtul era în imposibilitate de a efectua plata integrală în termenul limită acordat în condițiile cînd sezonul de încălzire era în curs.

În atare circumstanțe, Colegiul consideră nefondată cerința SA „Moldovagaz” privind încasarea penalității din contul SA „Termoelectrica”.

Astfel, conform art.624 alin.(1) Cod civil, clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulînd că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

Conform aliniatului 5 al aceluiași articol debitorul nu este obligat să plătească penalitate în cazul în care neexecutarea nu se datorează vinovăției sale.

Colegiul relevă că, în principiu debitorul este ținut să plătească clauza penală atunci când sunt întrunite toate condițiile acordării de despăgubiri. Se cere deci, ca neexecutarea să provină din vina debitorului, să-i fie imputabilă, iar dacă el va dovedi cauza străină, va fi exonerat de plata clauzei penale.

În speță, Colegiul reține că circumstanțele expuse *supra* și, în principiu, constatate de instanțele ierarhic inferioare, relevă că întârzierea în care s-ar afla SA „Termoelectrica”, invocată de SA „Moldovagaz”, nu este imputabilă pârâtului.

Mai mult, această ipoteză este confirmată prin prevederile legale citate supra, iar argumentul recurentului SA „Moldovagaz” precum că nu ar fi demonstrată prin probe pertinente, este nejustificat.

La caz, Colegiul reține și argumentul SA „Termoelectrica” precum că întârzierea în achitarea datoriei s-a datorat imposibilității acumulării de la consumatorii finali a plăților pentru energia termică.

Cu referire la argumentul recurentului SA „Termoelectrica” precum că a fost omis termenul pentru încasarea penalității pentru perioada ianuarie-octombrie 2014, instanța de recurs îl consideră nefondat, deoarece în baza art. 268 lit.a) Cod civil, se prescriu în termen de 6 luni acțiunile privind încasarea penalității.

Conform art. 277 lit.a) Cod civil, cursul prescripției extinctive se întrerupe în cazul intentării unei acțiuni în modul stabilit.

Tot aici, Colegiul menționează că art. 60 alin.(2) Cod de procedură civilă permite reclamantului să modifice temeiul sau obiectul acțiunii, să mărească ori să reducă cuantumul pretențiilor în acțiune.

În acte context, Colegiul decelează că materialele cauzei, și anume din cererea cu privire modificarea și concretizarea cerințelor, fiind anexat și calculul penalității în acest sens, se atestă că penalitatea pretinsă de reclamant, este pentru perioada de 24 februarie 2014-22 octombrie 2014 (Vol.I, f.d.97-101), iar acțiunea a fost înaintată în instanța de judecată la data de 22 august 2014, ceea ce denotă că termenul nu a fost omis, fiind respectat acest termen de 6 luni.

De asemenea, Colegiul consideră neîntemeiată și cerința SA „Moldovagaz” privind încasarea dobânzii de întârziere din contul SA ”Termoelectrica”, în următoarele circumstanțe.

Colegiul reține că SA „Moldovagaz”, ca temei întru solicitarea încasării dobânzii de întârziere, a invocat prevederile art. art. 602 alin.(1), (2), 585, 619 alin.(1) Cod civil.

Conform art. 602 alin. (1), (2) Cod civil, în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă. Neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă.

Conform art. 585 Cod civil, în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Conform art. 619 alin. (1) Cod civil, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

În contextul dat, Colegiul menționează că urmează să se facă distincție între dobânda prevăzută de art.585 Cod civil și cea prevăzută de art.619 Cod civil.

Dobânda prevăzută de art. 585 Cod civil are un caracter compensator și reprezintă o remunerație pentru folosirea capitalului acordat de către creditor debitorului. Aceasta se aplică în cazurile în care, conform legii sau contractului, obligația e purtătoare de dobânda, la aplicarea acesteia neexistând încălcare sau tardivitate în executarea obligației.

În cazul dobânzii prevăzute de art. 619 Cod civil, aceasta reprezintă o modalitate de despăgubire pentru întârzierea executării obligațiilor pecuniare, considerându-se că are loc folosirea mijloacelor financiare străine. Folosirea mijloacelor financiare străine are loc în cazurile în care cumpărătorul reține plata pentru bunurile procurate, clientul reține plata pentru lucrările executate și serviciile prestate, locatarul întârzie să achite chiria etc.

Concomitent, Colegiul precizează că în condițiile legii, dobânda de întârziere pentru întârzierea executării obligațiilor pecuniare curge de drept, chiar dacă nu a fost stabilită prin contract scris între părți.

Pentru curgerea de drept a dobânzilor de întârziere se cer a fi îndeplinite următoarele condiții: - obligația debitorului să constea în plata unei sume de bani. Numai dacă obligația are ca obiect plata unei sume de bani, debitorul datorează dobânzi pentru întârzierea executării obligației; - obligația să fie lichidă. Dobânzile curg de drept numai în cazul în care cuantumul sumei datorate este precis determinat; - obligația să fie exigibilă. Numai dacă datoria debitorului a ajuns la scadență și nu a fost executată, creditorul este îndreptat la plata sumei de bani și a dobânzilor de întârziere.

Totodată, Colegiul remarcă că dobânda de întârziere, rezultând din prevederile legale, urmează a fi încasată de la data punerii debitorului în întârziere.

În speță, Colegiul menționează că în pct.3.3. al contractului de furnizare a gazelor naturale consumatorului noncasnic, încheiat între SA „Moldovagaz” și SA „CET-1”, termenul limită pentru achitarea lunară pentru livrarea reală a gazelor a fost stabilit pentru prima jumătate a lunii curente, dar nu mai târziu de data de 16, iar pentru volumul de gaze furnizat în a doua jumătate lunii, nu mai târziu de data limită indicată în factura de plată, ceea ce denotă că somația debitorului nu este necesară, rezultând din prevederile art. 617 alin.(2) Cod civil.

Conform art. 617 alin. (5) Cod civil, debitorul nu este în întârziere atît timp cît prestația nu a avut loc din cauza unor împrejurări neimputabile debitorului.

Astfel, în condițiile legii, dacă executarea obligației nu a fost făcută din motive ce nu-i pot fi puse în vina debitorului, acesta nu este în întârziere, excepție făcînd situația prevăzută de art. 618. Obstacolele în executarea obligației exclud tergiversarea debitorului. Atunci cînd obstacolele în executare au doar caracter temporar, acestea exclud tergiversarea executării obligației doar pentru acele perioade. Se poate susține că aflarea în întârziere a debitorului are la bază principiul răspunderii cu vinovăție. Întârzierea obiectivă a executării nu servește motiv pentru repararea prejudiciului cauzat de întârziere, însă servește un indiciu al necesității notificării creditorului despre aceste împrejurări.

În această ordine de idei, Colegiul reiterează că la caz întârzierea pîrîtului invocată de SA „Moldovagaz”, nu îi este imputabilă, ceea ce denotă că în speță nu sunt aplicabile prevederile art. 602 alin.(1), (2) Cod civil, invocate de SA „Moldovagaz”, deoarece circumstanțele ce au cauzat-o sunt, în esență, o consecință a normelor legale reiterate supra, în condițiile cărora consumatorii finali au beneficiat de facilități la efectuarea

plăților lunare în sezonul de încălzire, prin achitare parțială a indicilor facturați, iar achitarea integrală fiind stabilită pînă la 01 august.

În consecință, Colegiul consideră eronată și aplicarea prevederilor art. 626 alin.(2) Cod civil de către instanțele ierarhic inferioare, deoarece reclamantul pretinde dobînda de întîrziere rezultînd din prevederile art. art. 602 alin.(1), (2), 585, 619 Cod civil, dar nicidecum nu pretinde repararea prejudiciului pentru partea neacoperită prin clauza penală.

Cu referire la cheltuielile de judecată pretinse de reclamant în cererea de chemare în judecată, cu concretizările ulterioare, Colegiul conchide că acestea rămîn pe seama reclamantului, rezultînd din prevederile art. 94 Cod de procedură civilă.

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe au fost adoptate contrar normelor de drept material, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de SA „Moldovagaz” și de a admite recursul declarat de SA „Termoelectrica, de a casa decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care se resping pretențiile înaintate.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. b) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Moldovagaz”.

Se admite recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica”.

Se casează decizia din 04 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău și hotărîrea din 14 mai 2015 a judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău, adoptate în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Moldovagaz” împotriva Societății pe Acțiuni „Termoelectrica” privind încasarea penalității, dobînzii de întîrziere și a cheltuielilor de judecată, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care:

-Se respinge cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Moldovagaz” împotriva Societății pe Acțiuni „Termoelectrica” privind încasarea penalității, dobînzii de întîrziere și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecători:

Valentina Clevadî

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Oleg Sternioală